

Inserati se sprejemajo in velja triestopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se zena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika izide prihodnja številka Slovenca 12. decembra.

V Ljubljani na sv. Nikolaja dan.

Sv. Miklavž, kako veselo pretresljiva beseda o začetku adventa za male in odraslene otroke! Vsak po svojem se ga veselí zaradi darov, ki jih eni delijo, drugi prejemajo. Kterih veselje je večje, je težko povedati. Pač pravi sv. pismo, „da je osrečilniše dajati, kakor prejemati“. Mislimo pa, da je oboje osrečljivo, če je le srce pošteno.

Pa kako gre to v političin list — še zlasti v vodni članek? Prav lahko; podobne si reči podobne misli obrodijo. Mali otroci se veselijo rožičev in fig, dasiravno je vse to malo vredno, mogoče še škodljivo; tudi odrasli otroci se marsičesa veselijo, a politika jim kaže rožičke in podá — fige!

To nas opomni na naš državni zbor, ki je ravno na dan predpraznika sv. Miklavža svoje zborovanje začel. Marsikako tako zborovanje nam je v preteklih letih obetalo sladčič, pa kazalo — rožičke in podajalo fige! Kako boče letos? Kdo vé! Vsekako je pa dobro, pravi zadnji „Vaterland“, da pogledamo malo v preteklo, da spoznamo iz tega, česa se nam je nadejati v prihodnjem. Sledimo mu nekoliko.

Liberalna stranka, ki je nekako pred 20 leti na krmilo prišla, nam je neprenehoma obetala sladčice, srčno neprecenljivo, kakoršnje še svet ni vidil. Res stranka je delovala, kakor s parno gonilnim strojem, a na vrhuncu svoje moči redila nam je mnogo protikršanskih po-

stav, neprenesljivih davkov in vestransko pogubivega napredka; da, o času naj večje povzdige državno-gospodarskega razcveta sledil je — „Krah“, propad. Glej rožičke in — fige!

Pri vsem tem si je vedela stranka še nekaj let gospodstvo ohraniti. Kako tudi ne? Saj je teklo premoženje in imetje državljanov po studencih, potokih in rekah v njih — žep! — Kdor pa ima denar, ima tudi oblast — „denar vlada svet“. Revno, lačno ljudstvo je zmožno le še kimati — misliti, vzroke in nasledke prevdarjati in resnico spoznati, tega se mu več ne ljubi; čemu tudi? Zakaj pa so časniki in druga berila. In ti časniki — liberalne jih imenujemo — podkupljeni po liberalni stranki, so izvrstno umeli podobe risati, kakoršnje so ustrezale liberalnim gospodovalcem in zaslepljenemu ljudstvu. Dostikrat je vlada poskušala pogubive spone streti, dvakrat je njene blago prizadevanje spodletelo. Temu se tudi ni bilo čuditi, saj so bile mreže na vse strani dobro razprežene, delalo je vse od malega župana do višjih oblastnih za osrečevanje liberalce, treba je bilo tedaj le previdno mrežo vkup zadržati in — zjeli so se le liberalni poslanci.

Pa kakošen je bil nasledek tega? Prav naraven: Voditelji so nezmerno bogateli, ljudstvo pa v tej meri vbožniše postajalo; kedar se tekočina iz ene posode v drugo preliva, mora biti v eni čedalje več, v drugi čedalje manj, dokler je ena prepolna, druga pa prazna. Tako je bilo v resnici pri nas.

Denarna borza v Beču in drugod se je

tudi po „Krahu“ dobro počutila, znabiti boljše kakor pred, vboga država pa je od leta do leta dolg vrh dolga kupičila; liberalni voditelji so bogateji ter so njih palače na praznih prostorih starega Dunaja kot gobe po dežji iz tal rastle, mali trgovci in obrtniki, rokodelci in kmetovalci pa šli drug za drugim na kant, ostali pa le še životarili. Bili so časi v resnici žalostni — prežalostni, ker ni bilo viditi znamenja rešenja.

A „vsaka reč le en čas trpi“ (traja), je rekel nekdo in res svitati je jelo nekako spoznanje, spoznanje ljudstva, da le po lastnem zadolženju trpi. Ko se razpišejo volitve (l. 1879) za nov državni zbor, se je ljudstvo ojačilo ter volilo konservativno večino. Res sedi še mnogo nasprotnikov v državnem zboru, toliko da komaj nadvladuje konservativna stranka, a vendar prevladuje in to je že nekaj. Če tudi ne more vseh škodljivih postav in naredb odstraniti (komu bi bilo to mahoma mogoče?), vendar ljudstvo čedalje bolj spregleduje, da naše nesreče je le brezumni liberalizem kriv. Tudi liberalni poslanci sami, ki so le kolikanj še pošteni in keršanski, čedalje bolj spoznavajo v kako nesrečo države in državljanov so oni sodelovali ter se drug za drugim od nekdanje budobne svojati ločijo in izstopajo. Sploh se sme reči, da, če tudi ne odločujejo še povsod kršanska načela in njih blagodejnega vpliva še ne čutimo, vendar povsod, nižjih in višjih, spoznanje narašča, da tako ne moremo naprej; da brezumni liberalizem je bila naša nesreča ter bil bi tudi gotovo naša poguba, naj bi se

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Iz Vicence gremo dalje proti Padovi, do ktere je le ena postaja vmes. V Vicenci se nam pridruži neki omikan še precej dobri mladenč, pa vnet Italijan. Prašal nas je, ker je vedel, da smo slovanski romarji iz Avstrije, jeli res imamo Slovani hude boje z Nemci v Avstriji, — mislil je namreč krvave, pa jaz mu pojasnim, da ta boj se vrši večidel le po zbornicah, deželnih in državnih z besedo in pa s peresom v časnikih. Pa on misli, da se brez krviprelivanja ne da kaj takega doseči; zatoraj nas opominja k vztrajnosti do konca. V Padovi izstopi ter nam zapusti v spomin in za berilo na poti troje milanskih velikih dnevnikov. Naj večji ima tudi za nas pomenljive besede za géslo, ker se kliče „Perseveranza“ (vztrajnost) in zdolej: „usque ad finem“ (do konca). Začel je pa ta list z 6 velikimi predali izhajati menda že 1859 pod avstrijsko vlado v Milanu, ker šteje 23. letnik 1881 l. — V svoji številki 7802 od 9. julija, se baša, kako dober vtis je naredila Italija na slovanske romarje ter hinavsko marsikaj pretvarja, ter iz-

reka svojo željo, „da gotovo se bomo mi romarji drugim pripovedovali, češ potem kar smo videli in doživeli v Vatikanu, o papežu jetniku, kako da gujije na slami, in kako trpinči jetniška vlada njega in njegove verne!“ Če papež vladar ne sme, kakor se je očitno pokazalo kmali po našem odhodu iz Rima v noči 12—13. julija pri prenašanju ostakov r. Pija IX. v cerkev sv. Lovrenca, vun iz Vatikana zaradi „buzzurske“ in mavtarske druhali, kaj so nek Leon XIII. drugega, kakor jetnik, če tudi niso v ozki celici in v verigah, kakor nekdanj sv. Peter? Ko bi se predrznili iti vun le malo po leoninskem oddelku, gotovo bi ne bilo brez krviprelivanja in nevarnosti življenja, k čemur pa sv. Oče nočejo in ne morejo dati povoda! Drugi list „il secolo“ od istega dne, tudi iz Milana, prinaša pa grdo obrekovanje čez slov. romarje v nekem dopisu iz Jakina, češ, da smo raznašali ponarejene denarje po eni liri. Na eni strani da je bilo brati: „Republique Francaise“, na drugi pa „Napoleon Empereur“. Denarji so bili iz cinaste rude in ponarejenje je bilo tako debelkasto, da se lahko spozná. Ta je gotovo besa. Zviti Lahoni so se poslužili nevednosti romarjev in tako so pri menjanju zatrosili one denarje med nje, kateri so jih zopet izdajali za svoje

potne stroške. Na božjo pot iti in pa s ponarejenimi denarji, kako se to ujema z vsim izglednim vedenjem pošteni slovanski romarjev? In da vsi trije dnevnik, ktere nam je dal omenjeni mladenč pridži od milanske razstave, kaj o slov. romarjih prinesajo, piše „Lombardia“ od istega dne, kar so nam veččili sv. Oče konec svojega govora, zlasti pa prinaša zadnje besede z odprtimi črkami, „da so namreč slovanski rodovi odločeni po božjem sklepu za posebne namene“. Tako je vsak list kaj o tem romanju prinesel; liberalni so nas obrekovali ter z grdimi perimki pitali, češ da smo „divjaška druhal slepih fanatikov“, ki omadežujemo s svojo pričujočnostjo deželo, kjer cvete zlata svoboda! Katoliški rimski listi pa so nas v svojih člankih veselo in navdušeno pozdravljali kakor svoje brate. Zlasti pa nas je veselo pozdravila „la voce della verita“ od 3. julija, ki izhaja kot dnevnik v Rimu, v svojem krasnem članku: „Cerkev nas združuje, liberalizem pa nas loči sak-sebi“. K koncu istega očita mavtarjem, zlasti rimskim, „da oni govorijo en sam jezik, pa se ne umejo; mi pa se čudežno umevamo, akoravno govorimo razne jezike!“ (Dalje prih.)

bilo še dalje tako gospodarilo, kakor se je bilo l. 1859 začelo ter od l. 1866 izvrševalo. In tako spoznaue je že nekaj vredno; da, gotovo je največ vredno in prva stopinja iz brezna, začetek boljših časov. V takem času v takih okoljih je državni zbor na predan sv. Miklavža svoje zborovalne seje pričel. Naj bi nam ne kazal več liberalnih — rožčkov in pokvarjajočih — fig, ampak deloval po kršanskih načelih za blagor ljudstva in preropenja države. Upanje imamo, da ne upamo zastopati.

Ali, poreče kdo, zakaj se pa že ni kaj več zgodilo, saj ta državni zbor, to ministerstvo že čez tri leta zboruje in deluje? Vzrokov je pač mnogo, katerih tu ne moremo obravnavati, dovolj da jih le imenujemo. Kedar je voz v blatu obtičal, ni zadosti, da voznik le zraven gré ter od časa do časa katero spodbudljivo konjičem ali voličem zavpije, ne, ampak mnogo je vzdigovanja, delovanja in vpitja, preden se voz le iz mesta premakne. In kako mislijo nekteri, da se bode v treh letih poravnalo, kar se je v tridesetih letih zakrivilo? In vrh tega liberalci niso polagoma hodili, ampak so zlasti zadnje polovico nadvladavanja v brezno kar dirjali. Dalje, vselej je laglje poslopje podreti, kakor ga podzidati. V dveh, treh dneh je naj lepše zidovje na tleh, da se komaj pozná, kje je stalo; a naj ga pa kdo poskuša postaviti! Vrh tega, kdo ne zna podirati? Vsak je za tako poslo dober, naj je kaj se šolal ali nič, da ima le zdravi roki; a primerno poslopje postaviti, zlasti za mnogo ljudi, n. pr. za Avstrijo, to se mnogokrat izšolanemu mojstru po mnogem trudu in znoju ne posreči. Kako še le potem, naj bi bil sam s seboj v protivji, da bi ne vedel postaviti poslopja tako ali drugače.

Naj še celó vlečeta dva: eden na desno, drugi na levo, koliko uspeha bo imelo tako delo? Gledajte v takem položaju je naš državni zbor. Res ima konservativna stranka večino; ali kako večino! V prav malo številnišji manjšini sedijo stari, zagrizeni podiralci. Vrh tega kaki udje so v večini? Marsikteri so se ji le slučajno pridružili brez vsakih značajnih vzorov; drugi so le za jezik zraven obvisili, t. j. ker hočejo tako nekaj pridobiti za svoj enako govoreči narod; ali katoliškega prepričanja in od tod izvirajočega značaja nimajo nikakoršnega, pač pa znabiti so polni nevernega liberalizma. Kje bode vzajemno, uspešno delovanje? Potem naš razvoj! Kar avstrijski zbor hoče, ogerški noče; drug krat je narobe, kar ogerški hoče, naš noče, ali pa mogoče, da tudi ne sme iz svojega stališča. In zadnje koliko je starih zavez in vozlov, ki se ne dajo mahoma razsekati, ampak le počasi razvozlati, če tudi niso potrebni, znabiti tudi ne pravični, n. pr. vzmimo te državna posojila in njih nasledke itd.

To in še marsikaj družega je, kar zadržuje uspešno delovanje našega državnega zbora. Upamo pa vendar, da Bog Avstrije še ni zapustil; da nam še prinese sv. Miklavž troje zlatih jabelk: „Vse za vero, dom in cesarja“ in od tod rešenje iz zijačnega propada. Daj Bog, da bi skoraj ljudstva in njihovi poslanci spoznali, da v brezvernem liberalizmu za nas ni rešenja. Vkljub vsem novošegovim šolam, vkljub vsemu zborovanju in umovanju, vkljub vsem neštevilnim postavam propadu ne bomo odšli, če brezvernega liberalizma ne popustimo ter ne postanemo značajni katoliki. Sv. Miklavž, prosí Boga za nas!

Politični pregled.

V Ljubljani 6. decembra.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja 5. decembra. Državni zbor je danes začel svoje delovanje. Ministrski predsednik je poročal o nesreči v Tirolah in Koročih, koliko je uže vlada storila in kaj še misli storiti; dajala bode namreč posojila in podpore, in se vdeležila (konkurirala) bode pri vravnavi rek. G. minister je priporočal dotične predloge požertvovalnosti vseh članov v zbornici. Poslanci vseh strank so živo pritrjevali, ko je govoril g. minister o milosti. Njih Veličanstva in se zanašal na darežljivost slavne zbornice ob enakih prilikah.

G. denarstveni minister je predložil budget za l. 1883, — poglavitne številke najde c. bralec v naslednji vrsti. — Posebno so poslanci odobrili napoved davkarskih preosnov. Splošna debata o obrtniški noveli se bode začela jutro.

Denarstveni minister je predložil danes poslaniški zbornici budget za l. 1883.

Potrebščin je skupaj 491,881.215 gl.; poravnane 460,218.810 gl.; primanjkljeja 31,662.405 gl. L. l. je primanjkljalo 38,799.178 gl.

Ako se primanjkljeju 31.662.405 milijonov odštejejo stroški za osvojenje, ki ne slišijo med redne stroške 6,165.768 gl., potem za železnice 20,300.000 gl., a temu še odšteje povračila za stavbe 1.121.482, tedaj skupaj 25,344.286 primanjka tedaj 6,318.114 gl.

Po enakem preštevanju je manjkalo l. l. 19,061.413 glid.

Mimo l. l. je tedaj primanjkljeje za 1833 ugodnejši za 127,43.294 gl.

Kar se petroleja tiče, je rekel minister, da mu je cena poskočila le po umetni poti, kaže tudi na domačo obrt, ki bode ceno vravnala.

Kavi cena ni poskočila, marveč se je znižala, uvažva se je ravno toliko in tudi toliko porabi, kakor prej — a col vendar nekaj nese.

Denarstveni minister sklepa, da se gospodarstvo zboljšuje, ker pošta, telegraf in samoprodaja tobaka več neso, tudi je nastalo več obrtniških povzetij. Napovedujejo se naslednji predlogi:

Osnovo postave za akcijske družbe, novele k rudniški postavi, kar se tiče poselskega reda in bratovskih zalog, osnova postave o nasledovanju na kmetih, osnova postave o gozdnem varstvu, potem pa osnovo postave za dolžnost odškodovanja pri obrtniških povzetjih.

Denarstveni minister pravi: ne more se zahtevati, da bi se stroški za železnice 20.300.000 gl. plačali iz rednih dohodkov, ker je tudi v rednem stroškovniku navedenih 5½ milijonov gl. za vložbe (investiture).

Da se naravnajo stroški in dohodki, bode predložil denarstveni minister čvetero osnov in sicer, o pridobinskem davku, o obdačeni obrtniških podvzetij, ki so dolžni račun pokladati, o prihodkinem davku; ob enem se bode pri teh predlogih gledalo na ugovore zoper prihodninski davek l. 1849, v drugič bode država dobila pripomočkov državno gospodarstvo naravnati.

Gospod denarstveni minister se obrača poslednjič na red ljubje državnega zastopstva, da mu bode pomagalo, naravnati ravnotežje v državnem poslopju.

Iz Lvova 1. decembra. Pastirski list grško katoliškega škofa — namestnika Sembratoviča priporoča zvestoto katoliški cerkvi, cesarski hiši in rimski stolici, kateri so Rusi dolžni zahvale, potem priporoča dejansko krščansko ljubezen do bratovskega poljskega naroda.

Novo gimnazije bodo z začetkom šolskega leta 1883/84 v Krakovem (tretja gimnazija), v Kromerizu s českim poučnim jezikom, v Smihovi realna gimnazija s českim poučnim jezikom, in spodnja gimnazija z nemškim poučnim jezikom se bode razširila v višo gimnazijo.

Vnanje države.

Iz Rima 5. novembra. Sv. Oče so sprejeli ob 11. uri dopoldne ruskega ministra pl. Giers, ki je potem obiskal kardinala Jakobinija. G. p. Giers se bode mudil 8 dni v Rimu, potem bode spremlil svojo hčer v Palermo.

Iz Francoskega kaj. — Ker Francozje vidijo, kako nevarna bi bila vojska zoper Nemčijo, iščejo pa drugej slave, da bi za zgubo Indije, Kanade in Luisiane kaj pridobili. Čas za osvojenja, pravijo je sicer preteklo, a Francoska kupčija naj nadomesti, kar francoski meč ni zvršil. Mislijo pa tukaj na Madagascar in na Congo. Zato so pogumnega zemljepotnika Brazza tako slavno sprejemali. Brazza naj bi bil gubernator deželi, katero misli pridobiti Francosko. Železničen odsek poslaniške zbornice je za nekaj časa prenehala s svojim zborovanjem, da počaka, kaj poreče velika komisija zunaj parlamenta, katero je sklical minister javnih del Herrison. — Časopisi so vedli povedati, da se je Gambetta na roki ranil. Sedaj pa vse križem pišejo ter pravijo, da se Gambetta ni sam ranil, marveč nekdo je hotel nanj streljati, a on je z desno roko to zabranil, in krogla ga je oplasnila po roki, in tudi še ranila na rami ali na prsih. Tako si razlagajo to stvar, ker k njemu sta bila poklicana dva bližnja zdravnik in še trije ranocelniki iz Pariza. —

Iz Pariza. Listi govore o angleškem prestolnem govoru, posebej o besedah, ki razmotravajo razmerje med Angleško in Francosko; dobro znamenje jim je to, da ni govora v razprtijah, ki bi lahko nastale med Parizom in Londonom, krajica tedaj misli, da se bodo megle, ki začasno zatemnujejo politično nebo, razšle, ter ne bodo miru kalile.

Predsednik Grevy je sprejel deputacijo „Trades Unions“. Vodja poslancev se je zahvalil za prisrčni sprejem, ki ga je najdel povsod, in zagotavljal, da jim ostane vedno v spomnu. Predsednik jim je rekel, Francosko nima nič zoper predor pod kanalom (med Angleškim in Francoskim, ta ožna se imenuje canal la manche, po naše rokav). Angleško naj toraj deluje, ako pa hoče ostati osamijeno, mora uže vedeti, da mu to najboljše kaže, o tem je Angleško naj boljši razsodnik. Tak odgovor mora dati poslancem. Poslanci so se vrnili na Angleško nazaj. (Kakor znano, začeli so delati prerov od obeh strani, od Angleške in Francoske blezo 150' pod morjem, prepričali so se, da ga je moč izdelati, povsod je živa skala, spnenasta kreda, ki se da vrtati, a Angleži so se izrekli, da dežela ni več varna pred napadom unanajega sovražnika, in zato so delo ustavili, a družba, ki je delo začela, s tem ni zadovoljna, zato so šli v Pariz prašati, kaj tam mislijo, in predsednik Grevy jim pač boljšega odgovora ni mogel dati.

Nemško in Rusko ste niste kaj dobri?! Vprašajmo pa od korej? Menda od tistega časa, ko je Prusko pršlo na vrhunec Nemčiji. Ako je pa to nevarno za Rusko, je toliko bolj nevarno za Avstrijo. Le mislimo, kaj bi Avstrija storila takrat, ko ji v Berlinu odtegnejo svoje prijateljstvo, mar ne bode primorana iskati pri Rusiji zavetja? Takih slučajev ni treba nikoli spuščati izpred

oči, prijateljstvo ob reki Spree je bilo zmirom sebično, in tudi menda sedaj ni platonično.

V delegacijah je svetoval posl. Hausner, Avstrija naj odstopi Bosno Srbiji. — No recimo, da se politika v Srbiji zopet prevrže, in postane ruska, kaj pa potem? Na jugu nas lahko primejo Rusi. Novica, da bi Avstrija bila porok Turčiji, za nje dežele v Evropi, je zopet kaj neverjetna, čemu bi si Avstrija pustila podariti te dežele, ki jih že tako poseda.

Iz Carigrada. — Turčija svet iznenaduje od dne do dne z novim ministerstvom. Ministerstvo ustanovljeno 1. decembra je zopet odstavljeno 3. decembra in poklicano je zopet prejšnjo. Said paša je tedaj zopet veliki vezir in Osman paša vojni minister, usnje poslove ima Aarif paša, ki je bil v petek imenovan predsednik državnemu совету. Zakaj so bili ti ministri postavljeni, pa zopet odpuščeni, nihče ne ve. —

Od vstaje so govorili, katero misli nasvetovati Fuad paša, pa bile so baje le nekatere nepremišljene besede, katere so vrgle Fuad-pašo. — Pred nekaj časom je bil poslan na Dunaj, da izroči cesarju velik red, katerega mu je sultan podelil. Tam je kupil nekaj pušek, in ko so prišli pod njegovo adresno, so jih pri carinskem uradu zapečatili in to naznanili Osman paši. Ko to ni bilo všeč Fuad paši, ovadili so ga za vstajnika in zaprli v njegovi palači, radi bi mu dokazali zaroto proti sultanu. Sedaj pa ni bilo drugače, da mora pasti tudi njegov prijatelj, Said paša, zato pa so sultanu natvezli, da je Said tudi v zaroto zapleten. — No, kjer se tako vlada, ne more biti veljave.

Izvirni dopisi.

Iz Notranjskega. (Slav. Tržaškemu magistratu zavoljo vode iz Bistrice in Reke.) „Glava mi je siva, a tega vendar nisem videl, da bi kdo vodo v morje vozil“, rekel je smeje star sosed sosedu, ko se je imel poslednji iz gorenjih krajev seliti in je na voz k drugi rob naložil še sodček „cvička“ naše uboge in mrzle Vremščine. (katero naši dražljivi po vsi sili hočejo v „revščino“ prekrstiti) da bi jo zapeljal v sosesčino „Bržanke“ in sladkega „Prosečana“. To bode menda tudi tistim mlinskim posestnikom veljalo, ki so se kar na vrat na nos od Notranjske Bistrice do Vrem zastran prodaje te vode s Tržaškimi poslanci pogovarjali. Mi pravimo, da je ta prodaj račun brez krčmarja, in da ne mislimo vode v morje voziti, da se nam pametni svet na posled ne bode v pést smejal, kedar bi sami žejo in sušo trpeli. Zato se moramo čuditi oni vesti, ktero so po „Edinosti“ posneli tudi drugi naši časniki, da so namreč gospodje sl. Tržaškega magistrata že za trdno sklenili, toliko in toliko kubičnih metrov vode iz Bistrice in Reke od njihovih izvirov naprej po cevih v Trst napeljati. Toda, menim, da iz te moke ne bode kruha, zakaj ne edini mlinarji, ampak ves kraj, vsa okolica ima v tem vložiti svojo tehtno besedo. Gospodje od magistrata in pa mlinarji so se pogajali za medvedovo kožo, nevedé, če bodo medveda ustrelili; pozabili so, da mlinarji bivajo gospodarji svojih píl in mlinov, ne bivajo pa posestniki in gospodarji Bistrice in Reke, zakaj voda biva lastnina vsega okraja, kateri bi toraj v slučajih prodaje ravno tako, kakor mlinarji, mogel odškodovanja zahtevati. K temu okraju pa ne spada le Bistriška, Trnovska, Premska, Košana in Vremška dolina, ampak tudi vsa

Pivka s tistimi vasmí, ki že na stotine let k Reki v mline vozijo. Saj vendar ves svet vidi in vé, da je Pivka navadno vse poletje, večkrat celo leto, popolnem usušena, in da toraj tukaj mlini in pile pogostoma vse leto stoje in praznujejo.

Ravno tako se skoraj vsako leto vsaj za nekaj časa, kakor tudi letos, primeri, da se voda iz Bistrice — Reke tako usuši, da morajo mlini in pile po več dni stati in vodo zbirati, predno se kako kolo zavrti, sploh — že sedaj nam v poletnem času domačinom vode za meljavo zmanjkuje, akoravno razun izposojenega fermentina nimamo nič drugega v mlin nositi. Bi bilo toraj mar pametno, da bi lačna vrana sito pitala, ali da bi drugim vodo prodajali, sami pa žejo in lakoto trpeli, ali naravnost reči: Bi bilo mar modro, da bi sebi in svojim potomcem za vselej vrv okoli vratu zadržnili? Ali veste, da bi potem parnih mlinov potrebovali? — da bi pa po njih gotovo novim oderuhom v pest padli? Kaj pa, da bi bili tisoči nekaterim mlinarjem za sedaj izdatna pomoč; a kaj potem, kedar bi tisučev zopet zmanjkalo? Morebiti bi se ta ali uni fermentinov prodajalec ž njimi celo iz judovskih krempljev izpulil; a takim pijavkam in sesalkam za ljubo ne moremo mi sedaj molčati, da bi nam vodo prodali, ker to bi se reklo, da hočemo sami sebi bodalo v prsi staviti. Kdor teh posestnikov dalje vidi, nego s pedanjem seže, lahko bode spoznal: Vode res ne gre v morje voziti, voda je v resnici lastnina vsega okraja, te vode še za domače potrebe večkrat zmanjkuje, in za tega voljo naj ob tej vodi, kakor mi, tako tudi naši otroci in vnuci srečno meljejo in pošteno živé. Bogati Tržaški magistrat pa naj vodnjake kopa, ali pa tudi našo Bistrico in Reko od vhoda v pod zemljo naprej v Trst napelja, kakor mu ljubo in drago; to mu bomo dali brez pravn in milijonov; a na površinski zemlje potrebujemo je sami, ako nočemo v poletnem času surovega fermentina jesti, ali se nam ne zгодí kakor ribam v Cirkuškem jezeru, kedar voda v požarnike odteče in ostanejo reve na — subem. Zato kličemo tudi sosedom: Prijatli, pozor, dokler je še čas!

„Edinost“ pa prosimo, naj še ona blagovoli našo stvar sl. Tržaškemu magistratu malo pojasniti.

Iz Celovca, 30. nov. Včeraj smo imeli v naši čitalnici kaj prijeten večer. Najprej moram omeniti, da se tukaj duhovni in svetni rodoljubi dobro porazumevajo in da ni tistega grdogledanja, kakor je bojda — neki drugje; zato so pa tudi naše veselice priručniše. Spravim navdušenjem smo včeraj praznovali predvečer sv. Andreja, ker je naš Einspieler — Andrej. Prepevali smo slovenske pesnice, in še častitijivi starešina, g. Einspieler je pomagal peti še s prav krepkim glasom. Tudi se je dosti napivalo, v prvi vrsti č. g. prof. Einspielerju, kojega god smo praznovali.

Iznemadil pa nas je vse predsednik čitalnice, gosp. Fr. Ozbič, podobarski mojster. Po svojem govoru je odgrnil zagrinjalo in pokazal se je kip — Andreja Einspielerja. Vedel si je skrivaj pridobiti fotografijo našega slavnega rodoljuba in po tej je na tihem izdelal iz gipsa (ali marmorcementsa ne vem) prav dobro zadeto podobo gosp. prof. Ozbiču. Podoba dela gosp. Ozbiču vso čast. Precej tisti večer se je več gospodov naročilo na podobo. Zvedel sem od gosp. Ozbiča, da bo kakih 50 podob naredil. Prijatelji in častilci Einspielerjevi naj se toraj naročé pri

gosp. Ozbiču na to podobo, ki je vredna stat poleg Bleiweisove v sobah odličnih slovenskih rodoljubov.

Bili smo jako židane volje, tem bolj, ker smo zvedeli, da je g. Einspieler dobil dve novi zaupnici iz Koroškega. Sklepali smo iz tega, da se narodni duh na Koroškem zbuja

Gosp. poslanec Einspieler se je sam izrazil, da ga to s posebnim upanjem navdaja, ker od leta 1848 naprej so bili na Koroškem narodni samo izobraženi rodoljubi, ljudstvo pa je vedno spalo; še le letos se je začelo tudi ljudstvo zbuhati, kar je pokazalo že v ednajstih zaupnicah do g. Einspielerja. Sliši se, da bote dve občini naš deželni šolski svet pri ministerstvu tožili.

Gosp. Haderlap je koroške rodoljube v svojem govoru prosil, naj bodo stanovitni in nevstrašeni po izgledu Einspielerja, ki se bori že od leta 1848, kajti „le kdor do konca zvest ostane, bo zveličan.“

Videti je bilo, kakor da je ves nov duh oživil Korošce in da se močno ogrevajo za slovensko narodnost. Tudi Kranjec ne smem pozabiti. Oni se izkazujejo v Celovcu vsi kot iskreni narodnjaki, ni je skoraj izdajice med njimi, in tudi našo čitalnico vrlo in krepko podpirajo. Rad bi jih s celim imenom pred vsem slovenskim svetom pohvalil; pa nekteri iz njih so v takih službenih razmerah, da bi jim taka hvala le škodovala, kajti tukajšna nemška inteligenca fanatično sovraži vse, kar po slovenskem diši; zato je za mnoge bolje, da svojega rodoljuba za zdaj še ne kažejo očitno. Pri nas se namreč prav nič ne pozna, da bi Tasse vladal; državne kakor deželne oblasti so nam Slovencem sovražne. Čuditi se je sedajni vladi, da prav nobenega upliva nima na svoje podložne vladnike, ali pa, da neče uplivati. Pregovor pravi „če mačke ni doma, imajo miši godovanje.“ V enako nadzorovanem položaji so naše nemškutarske oblasti, ki smejo s polno svobodo kazati svoj srd nad nami ubogimi „vindišerji“!

Iz Celovca, 1. rujna. (Škandal. Čuden odlok.) Mnogo se govori v našem mestu o ponočnem skandalu, ki ga je doživel naš deželni predsednik. Ko je namreč po ponoči čisto sam iz gostilne domu šel, obkolili so ga neki mladi ljudje v „Gäsamarchu“, tako da jim ni mogel uiti, dokler se jim ni zljubilo, svojo norčavost ustaviti. Vsak si lahko misli tak tragično-smešen položaj, ki sicer za navadnega človeka nima dosti na sebi, za tako visokopostavljenega gospoda pa je že malo sitno. Po mojih mislih je gospod sam tudi nekoliko kriv. Sicer pa bodo o stvari sodili višji gospodje, kajti vodja gimnazije je bojda celo reč naznanil vladi, ker je g. predsednik dolži profesorja, da na dijake premalo pazijo in da so „pflchtvergessen“. Vodja gimnazije pa te graje ni hotel sprejeti, ker je bil za gotovo zvedel, da niso bili dijaki, ampak drugi mladi ljudje, ki so to naredili. Iz istega vzroka je bojda vodja tudi na vlado pisal in protestiral proti nezastuženi graji. (Koniec prih.)

Iz Štajerskega, 3. dec. (Schulverein in njegovi trabanti) si veliko prizadevajo in veliko denarja žrtvujejo, da bi svoj n-biagi namen, Slovence ponemčiti, dosegli. Na Štajerskem imajo že 35 krajnih družeb, na Koroškem 13, na Kranjskem 2 in na Goriškem in Tržaškem po 1. Na slov. Štajerskem imajo vrh tega že tudi 4 nemške šole, namreč v Raču in na Sladkem vrhu ob nemški meji, in v Pekrah in Sevnici v sredini med Slovenci, in še 24 drugim šolam, ktere pa nam nase znane, so letos denarne podpore

dali. Kaj pa so do zdaj dosegli? V tistih občinah, kjer se je „Schulverein“ začel s svojo nemško šolo vrivati, naredil je veliko zmešnjav, sitnob in zdražeb, z denarnimi podporami pa brž ko ne, ni na nobeno stran nič koristil, ampak kakor je denar zastonj dobil, tako ga je zastonj izdal. To je menda ves uspeh. Le na Koroškem bi vtegnilo njegovo delovanje večje nevarnosti biti, pa tam so tega tudi bolj drugi organi krivi, nego „Schulverein“.

Mi smo toraj tega prepričanja, da z vsem prizadevanjem in še z večjimi denarnimi žrtvami „Schulverein“ svojega namena ne bo dosegel, zakaj ko bi pomemčevanje Slovencev bilo tako lahko delo, morali bi vsaj štajarski Slovenci že nekdanj pomemčeni biti. Zatoraj se nam tudi strah pred „Schulvereinom“ vid prazen in se nikako ne skladamo z mislijo, ki se je po nekaterih slovenskih listih razpravljala, češ naj tudi mi ustanovimo enako društvo, ki bi vzdrževalo privatne slovenske šole ter se z enakimi sredstvi „Schulverein“ v bran postavilo. Tako društvo menda tudi od naše strani ne bi imelo dosti vspeha, denarja pa bi veliko izmetali.

Boljše sredstvo, s katerim vtegnemo vspešno nemčurskemu „Schulverein“ sčasoma vse delovanje preprečiti, bilo bi po naših mislih bolj pogostno in jasno podučevanje in opominjanje prostega ljudstva po časnikih o nemčurskem „Schulverein“ in njegovem namenu, in kjer je treba, djanski mu pomagati, da se njegovih trabantov ubrani. Vzbujena narodna zavest med ljudstvom ob slovenski meji bo najvarniši jez zoper nemški naval. Pametna se nam toraj zdi misel slov. društvu za Štajarsko, na bolj zaspane kraje ob meji nekoliko listov „Slov. Gospodarja“ brezplačno pošiljati in ljudske bukvarne ce osnovati, da se ljudstvo zdrami in zavé; kajti zdramljeno ljudstvo bode se petem naj bolj samo branilo.

Drugo sredstvo, ki bi gotovo pomagalo in spada tudi v delokrog slov. društva za Štajarsko, pa je prizadevanje, da dobimo sčasoma na srednjih šolah domače učitelje, kajti ravno med profesorji srednjih šol so najdelavniši trabantje „Schulvereina“.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 6. decembra.

Ravno se je pričela obravnava obrtniške postave; za poročevalcem govori Pino. Za splošno razpravo oglašenih je 15 govornikov, za specijalno 22. Coroninijev klub ima malo oglašeni, toraj še ni osnovan. — Komorenski most pretrgala je Donava, 8 ljudi utonilo.

Domače novice.

V Ljubljani, 7. decembra.

(Poziv slovenskim pisateljem.) Dne 27. decembra 1882. leta bode minulo šest sto let, odkar je prišla vojvodina Kranjska pod preslavno dinastijo Habsburško in dne 11. julija 1883. leta bode Kranjska v navzočnosti svojega preljubljenega vladarja, Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja Frana Josipa I. dostojno praznovala šeststoletni spomin tega preimenitnega in za ves narod slovenski prepomenljivega zgodovinskega dejanja. Matica Slovenska je ukrenila o tej slavnostni priliki dati na svetlo Spomenik o šeststoletni zvezi vojvodine Kranjske z dinastijo Habsburško ter to knjigo bodoče leto pokloniti Njegovemu Veličanstvu, presvetlemu cesarju Franu Josipu I. o Njegovem bivanju v stolici slovenski Ljubljani in v vojvodni Kranjski. Za tega delj podpisani prvosednik Maticе Slovenske uljudno vabi vse pisatelje slovenske na delovanje o

tem Spomeniku. Osebito dobro došle bodo Matici zgodovinske razprave, dostajajoče se Habsburžanov in naroda slovenskega, a dobro došli bodo Matici tudi poetiški in leposlovnj proizvodi, bodi si v dramatiški, bodi si v pripovedni ali lirski obliki, samo da so s slavnostno priliko v kakoršni koli si bodi zvezi. Vsi taki doneski naj se blagovoljno pošiljajo prvosedstvu Maticе Slovenske vsaj do 1. aprila 1883. leta. Pesniki in pisatelji slovenski! Združite se, in pomagajte prvemu literarnemu zavodu našemu spodobno praznovati zgodovinsko imenitno narodno in dinastično slavnost ter o tej priliki dostojno poslati presvetlega Vladarja našega!

V Ljubljani 19. nov. 1882.

Peter Grasselli

prvosednik Matici Slovenski.

(Razdelitev obleke.) V petek, 8. dan dec. ob 11. uri dopoldne razdelila se bode v čitainični dvorani obleka revnim učenkam in učencem tukašnjih šol. Odbor gospij za napravo te obleke vabi k tej razdelitvi uljudno vse dobrotnice in dobrotnike.

Razne reči.

— Učiteljske službe ste razpisani: Na 3razrednici v Sodražici III učit. služba l. pl. 400 gld., in na 4razrednici v Ribnici pa III učit. služba l. pl. 500 gld. v stalno umeščenje do 10. januarja 1883.

— Cesar so podarili iz svojega privatnega premoženja po toči poškodovanim prebivalcem Barke v okraju sezanskem 300 gld., občini Šempas pri Gorici 200 gld. — za napravo novih zvonov, in občini Renče pri Gorici 100 gld., — za popravo mosta čez Vipavo.

— Iz Kranja se piše „Laib. Ztg.“ 21. t. m. bode občni zbor kmetijske podružnice v Kranju. Spored je: Prednik podružnice M. Pirc pozdravi društvene ude in druge vdeležovalce. 2. Voli se odbor. 3. Predavanje potovalnega učitelja E. Kramarja. 4. Pretresuje se vprašanje, ali bi ne bilo umestno osnovati za Gorenjsko samostalno kmetijsko društvo?

— Istra je plačevala dozda zemljiščnega davka 342.000, po novejši uredbi centralne komisije v Beču pa bode plačevala 299.120, torej za celih 43.000, ali 13% manj, nego dozda. — kar je v oči gled revščine v Istri več nego opravičeno.

— Razstavilalcem na tržaške razstavi naznanjamo, da je južna železnica zdaljšala do 15. t. m. obrek za znižano voznino za vse razstavljene predmete.

— Čudne reči se še vedno godé v Trstu. — Kakor se sliši, govoril je nedavno profesor v nekem tukašnjem italijanskem učenem društvu o italijanskej zastavi na onih visočinah na katerih delajo „Strgarji“ znameniti sir, a te dni da je nek človek iz senenega trga zabrusil močno nabrušen nož na oficirje, ki se zdaj uče jahati na velikem prostorišču za veliko kasarno, — tako sicer da imajo zdaj oficirji stražo sè seboj, kadar se učé jezdit. „Edinost“.

— Pošta iz Soroksar v Budapešt je bila oropana, voznik in njega spremljevalec pa vstreljena. Denarja je bilo oropanega baje 7000 gld., 49.000 so baje dobili blizo umorjenih. Pošta je odbajala ob 6. zvečer iz Soroksar, in prihajala ob 9. uri v Budapesto. Drugi večer so kmetje najdlj umorjenca v snegu zakopana, a voz je bil v grabnu prekucajen.

Javne dražbe.

7. decembra 1. eks. džb. pos. France Malner Rogovila, 800 gl. Zatičina. 1. eks. džb. pos. An-

ton Zaletu iz Podbukovja 790 gl. Zatičina. 1. eks. 1. eks. džb. pos. Anton Zagorc iz zg. Mokropolja 1535 gl. Rudolfovo. 1. eks. džb. pos. Ignac Meglič iz Zatičine 1066 gl. Zatičina. 1. eks. džb. pos. Terez Piškur iz Radohove vasi Zatičina. Ponavljena džb. Anton Pajek iz Drage 6705 gl. Zatičine. 2. eks. džb. pos. Rok Mali iz Koroške Bele Kranj.

9. dec. 3. eks. džb. pos. Franciška Kobal iz Planine 140 gld. Vipava. 3. eks. džb. pos. Janez Kržič iz Igove vasi 810 gld. Lož. 1. eks. džb. pos. Simon Gregorec Očadavljje 300 gld. Kranj. 1. eks. džb. pos. Jera Baraga z Vrha 1900 gld. Lož. 1. eks. džb. pos. Janez Porok iz Klanca 2020 gld. Lož. 1. eks. džb. pos. Andrej Zakrajšek Storovo 1470 gld. Lož. 1. eks. džb. pos. Jakob Petrič iz Ravnega 1635 gld. Lož. 1. eks. džb. pos. Jurij Bizjak iz Dola 2391 gld. Brdo. 1. eks. džb. pos. Janez Škerbec iz Pudob 1640 gld. Lož. 3. eks. džb. pos. Jakob Kališar iz Osredka. Lož. 1. eks. džb. pos. Jurij Kofalt iz Rakovice št. 12, 1379 gld. Metlika. 3. pos. razpisano za prodajo 8. nov. — Vipava. 3. eks. džb. pos. Peter Guardijančič iz Planine. Vipava. 1. eks. džb. pos. Janez Klopčič iz Moravč 2500 gld. Brdo. 2. eks. džb. pos. Janez Kikelj iz Zapotoka. Ljubljana. 1. eks. džb. pos. Damian Kovačič iz Hrastja 2492 gld. Ljubljana.

Umrli so:

3. dec. Jože Mirtič, 3 leta, difteritis.
V bolnišnici:
1. dec. Marjeta Kadunc, 56 let, naduha.
2. dec. Marjeta Glaser, vodenica.

V založbi Fel. Rauch-a v Insbruck so ravnokar izšle in so dobiti po vseh bukvarnah

Weihnachts-Predigten in zwei Cyklen.

Von P. Georg Patis, Priester der Gesellschaft Jesu.

Zweite, vom Verfasser verbesserte Auflage.

Mit Erlaubnis der Obern.

Preis 1 fl. 30 kr.

Ti cerkveni govori, ki so v 1. izdaji izšli posamezni, so sedaj skupaj v jednom zvezku, ker so namenjeni za isti praznik cerkvenega leta. Pisatelj jih je sam še enkrat pregledal, tu in tam kaj popravil, oziraje se tudi na sedanje čase. O teh cerkvenih govorih velja, kakor o vseh spisih častitega redovnika: Izdelani so skrbljivo in zelo spretno, vsak govor je za-se dovršena celota, napolnjen z močjo, pobožnostjo in navdušenjem, tako da vnovič želimo, naj posebno mlajši duhovni prebirajo izvrstne govore o. Patisa, da se uče in si prisvoje vzišeno sveto umetnost, oznanovati besedo Božjo z častjo in močjo v blagoslov vernim. (St. Francis Glöcklein.)

Od istega pisatelja so izišle v najnovejšem času v novi, zboljšani izdaji:

Fastenpredigten in fünf Cyklen,

2. Auflage 1 fl. 50 kr.

Predigten auf die Feste des Herrn und über dessen Heiligthümer und Diener,

4. Auflage 1 fl. 50 kr.

Marienpredigten, 4. Auflage 2 fl. 10 kr.

Predigten auf die Feste der Heiligen,

4. Auflage 1 fl. 70 kr.

Dobiva se vse to v

katoliški bukvarni.

Obče znane in izvrstne na

Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega nepokvarjenega čebelnega voska

(5) priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.

Dr. Janez Mencinger

poprej advokat v Kranju je 1. decembra 1882

(1) odperl

advokatno pisarno

na Krškem (Gurkfeld) na Dolenjskem.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.